

Stqarrija Ministerjali maghmula f'Seduta 307 tal-10 ta' Marzu 2020 mid-Deputat Prim Ministru u Ministru ghas-Sahha, l-Onor. Chris Fearne dwar il-Covid-19

F'temp ta' madwar 70 ġurnata minn mindu sirna nafu bl-ewwel każ tan-Novel Corona Virus – COVID 19 – lejliet l-Ewwel tas-Sena, dan il-virus dar id-dinja.

Wasal ukoll l-Ewropa, u issa wasal ukoll Malta.

Fil-fatt f'Malta għandna hames persuni – tliet adulti, żagħżuġha u tifla – li huma infettati b'dan il-virus. Bi pjaċir ngħid illi l-ħamsa li huma jinsabu f'kundizzjoni ta' saħħa tajba.

L-ewwel każ kien jinvolti tifla u l-ġenituri tagħha li huma Taljani residenti f'Malta u ġew minn btala l-Italja, waqt illi t-tieni każ huwa ta' Norveġiż residenti f'Malta li wkoll ġie mill-Italja u li mbagħad għadda l-virus lil bintu żagħżuġha.

Għalkemm fl-ewwel każ kien hemm trażmissjoni bejn it-tifla u l-ġenituri tagħha, u fit-tieni każ bejn il-missier u bintu, dawn iż-żewġ każi jistgħu jitqiesu bħala każi ta' COVID-19 importati li jfisser li sa issa, f'Malta għad ma għandna l-ebda każ ta' trażmissjoni tal-virus go Malta stess. Importanti nispijega f'dan il-punt illi l-preparamenti u l-miżuri li qiegħed jieħu l-Gvern huma skont l-istadji ta' tixrid tal-virus fil-pajjiż.

Għalhekk jista' jkun illi l-miżuri li qed nieħdu f'Malta jkunu differenti minn dawk li qed taraw go pajjiżi oħra, fejn it-tixrid tal-virus qiegħed go stadji differenti.

F'Malta l-awtoritajiet tas-saħħa qegħdin preparati u qed ikunu viġilanti sabiex dejjem inkunu pass qabel il-virus.

Fil-fatt meta kellna l-ewwel każ fi-*weekend* li għadda, is-sistema tas-saħħa tagħna kienet preparata u saru l-miżuri kollha f'waqthom u skont kif mixtieq. L-istess ġara fit-tieni każ.

Dawn il-preparamenti u miżuri jizjeddu skont l-istadju ta' tixrid u skont dak li qed jiġri fil-kumpliment tad-dinja, speċjalment f'pajjiżi ġirien tagħna.

Il-miżuri li daħlu fis-seħħ sa issa jinkludu: *screening* tal-passiġġieri kollha fil-portijiet tagħna; *swabbing* ta' kull każ suspettat (fil-fatt saru viċin 400 *swabbing* – kollha negattivi ħlief il-ħamsa li semmejt); inġhata parir mill-awtoritajiet tas-saħħa għal kwarantana ta' ħmistax għal vjaġġaturi minn pajjiżi fejn hemm it-tixrid u parir biex ma jsirx vjaġġar mhux essenzjali fl-istess pajjiżi; l-isptar Mater Dei tlestew aktar kmamar ta' iżolament (minn 4 tlajna għal 18); tkabbar l-ITU; saru preparamenti fis-sala tal-Emergenza u ddaħħlu testijiet apposta fil-laboratorji biex naqbd u l-virus kmieni. Saru preparamenti wkoll fiċ-ċentri tas-saħħa tagħna madwar il-pajjiż. F'Għawdex saru wkoll il-preparamenti meħtieġa.

Hejjejna ċentru ta' iżolament – f'binja li mhux f'Mater Dei – ta' tnax-il sodda u qiegħed jitlesta l-isptar Sir Paul Boffa biex ikollna 60 sodda oħra ta' iżolament.

Illum ftahna ċentru ta' ttestjar sabiex inkunu nistgħu naghmlu aktar *swabbing* b'mod effiċjenti u sigur.

B'ċirkostanzi li qed jinbidlu kemm f'Malta kif ukoll barra minn Malta bejn ilbieraħ u llum ħabbarna numru ta' miżuri ġodda.

- L-ivjaġġar bl-ajru u bil-katamaran mill-Italja twaqqaf. Dawk ir-residenti Maltin li nqabdu fl-Italja qed isiru arrangamenti sabiex jingiebu Malta u għandhom iċ-ċemplu 00 356 2204 2200.
- Il-parir biex jonqos l-ivjaġġar mhux essenzjali issa ġie estiż għall-pajjiżi kollha fejn hemm każi konfermati ta' COVID-19.
- Vjaġġaturi li ġejjin jew li ġew mill-Italja kollha – inkluż tfal – għandhom joqogħdu kwarantana għal ħmistax-il jum. F'każ ta' sintomi huma mitluba ma joħroġux mid-dar, imma jċemplu 111.
- Viżitaturi fid-djar tal-anzjani għandhom ma jeċċedux viżitatur wieħed kull viżta. Il-viżitaturi kollha ser ikunu *screened* qabel jidhlu fid-djar tal-anzjani.
- B'effett immedjat attivitajiet tal-massa fil-miftuħ ma għadhomx jeċċedu l-2,000 ruħ, u attivitajiet fil-magħluq ma għadhomx jeċċedu s-750 ruħ.

Ta' min jgħid illi l-Gvern għandu *task force* interministerjali li appartu aspetti ta' saħħa pubblika qiegħda tara wkoll aspetti oħra bħal ma huma sigurtà fil-provvista ta' mediċinali, ta' ikel u ta' enerġija.

Dawn il-miżuri huma skont l-istadju ta' tixrid tal-virus f'Malta u jistgħu jinbidlu jekk nersqu għal stadju ieħor. Fil-fatt il-Gvern hu preparat għal eventwalità ta' tixrid aktar, mhux għax nixtquq imma għax kif jgħid il-Malti – aħseb fil-ħażin biex it-tajjeb ma jonqosx.

Aspett importanti ħafna li d-Dipartiment tas-Saħħa qiegħed jaħdem ħafna fuqu huwa t-taħriġ u s-sigurtà tal-istaff mediku tagħna. Fil-fatt diġà sar taħriġ lil madwar 700 professjonist u qed isir taħriġ ieħor.

Għandna f'Malta – u f'dawn il-ġranet ġibna aktar – ħwejjeġ protettiv adegwat biex inħarsu s-saħħa tal-professjonisti u l-ħaddiema tagħna.

Id-Dipartiment tal-Health Promotion qiegħed jagħmel kampanja intensiva ta' taġlim u taġrif fuq il-mezzi kollha sabiex jasal il-messaġġ ta' kif wieħed jista' jipproteġi lilu nnifsu. Irrid nieħu l-okkażjoni biex niringrazzja lit-*team* dedikat ta' nies kompetenti li għandi jaħdmu miegħi.

Mit-tobba tal-familja, spiżjara, tobbja tal-Public Health, *nurses* u tobbja fil-kliniċi u sptarijiet tagħna, il-*management* tal-FMS, CPSU, Head Office, lin-nies tal-ambulanzi, laboratorji u l-emergenza u lil mijiet ta' professjonisti oħra li qegħdin juru dedikazzjoni u ħila kbira.

Irrid ukoll niringrazzja lid-dirigenti tal-Unions u l-Kurja tas-sapport kif ukoll lill-kelliem tal-Oppożizzjoni tal-ħidma li qed jagħmel magħna.

Din ma hix sitwazzjoni faċli, imma hi sitwazzjoni li sabitna u tkompli ssibna preparati sabiex inkomplu nħarsu s-saħħa tal-poplu Għawdexi u Malti.